



Dokument s plenarne sjednice

B9-0178/2024

11.3.2024.

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o povratu rumunjskog nacionalnog blaga koje je nezakonito prisvojila Rusija
(2024/2605(RSP))

Vlad-Marius Botoș, Petras Auštrevičius, Fabio Massimo Castaldo, Dita Charanzová, Vlad Gheorghe, Bernard Guetta, Karin Karlsbro, Ilhan Kyuchyuk, Urmas Paet, Dragoș Pîslaru, Ramona Strugariu, Hilde Vautmans

u ime Kluba zastupnika Renew

B9-0178/2024

**Rezolucija Europskog parlamenta o povratu rumunjskog nacionalnog blaga koje je nezakonito prisvojila Rusija
(2024/2605(RSP))**

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Rusiji,
 - uzimajući u obzir članke 36. i 167. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
 - uzimajući u obzir Direktivu 2014/60/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15 svibnja 2014. o povratu kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice i o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012¹ i komunikaciju Komisije od 13. prosinca 2022. o akcijskom planu EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima (COM(2022)0800),
 - uzimajući u obzir mišljenje br. 193 Parlamentarne skupštine Vijeća Europe naslovljeno „Zahtjev Rusije za članstvo u Vijeću Europe” iz 1996. godine i njegovu rezoluciju br. 1896 naslovljenu „Poštovanje obveza i odgovornosti Ruske Federacije” iz 2012. godine,
 - uzimajući u obzir Okvirnu konvenciju Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (CETS br. 199) od 27. listopada 2005. i Konvenciju o kaznenim djelima povezanim s kulturnim dobrima (CETS br. 221) od 19. svibnja 2017.,
 - uzimajući u obzir rusko-rumunjski Ugovor o prijateljskim odnosima i suradnji od 4. srpnja 2003. i popratnu zajedničku izjavu rumunjskih i ruskih ministara vanjskih poslova kojom je osnovano zajedničko povjerenstvo Rumunjske i Rusije za proučavanje pitanja koja proizlaze iz povijesti bilateralnih odnosa, uključujući pitanje rumunjskog blaga,
 - uzimajući u obzir Hašku konvenciju iz 1954. o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba,
 - uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara iz 1970. godine,
 - uzimajući u obzir opća načela međunarodnog prava koja priznaju države, kao što su načelo dobre vjere i načelo mirnog rješavanja sporova,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da je tijekom Prvog svjetskog rata, s obzirom na to da su Centralne sile okupirale znatan dio Rumunjske i prijetile okupacijom ostatka teritorija, rumunjska vlada pod pritiskom svojeg saveznika, Ruskog Carstva, pristala prenijeti svoje

¹ SL L 159, 28.5. 2014., str. 1.

nacionalno blago u Rusiju kako bi ga zaštitila od vojski Centralnih sila;

- B. budući da je to uključivalo blago Rumunjske narodne banke, koje je obuhvaćalo 91,48 tona čistog zlata, kraljevsku zbirku dragog kamenja i rijetkih kovanica, nakit, povijesne slike i umjetničke zbirke, vjerske artefakte i arhive, rijetke povijesne rukopise, zbirke i dragocjenosti koji su pripadali javnim institucijama, privatnim bankama, trgovačkim društvima i pojedincima te obuhvaćaju više od pet stoljeća rumunjske povijesti; budući da rijetke zlatne kovanice koje čine velik dio blaga Rumunjske narodne banke ostavljenog na čuvanje u Moskvi imaju numizmatičku i kulturnu vrijednost koja se razlikuje od vrijednosti samog zlata;
- C. budući da su rumunjska i ruska vlada potpisale službene protokole za prijenos tog blaga u Moskvu, s detaljnim popisom kojim se dokumentiraju pričuve zlata Rumunjske narodne banke, uz jamstvo ruske vlade u pogledu sigurnosti prijevoza, pologa i vraćanja blaga u Rumunjsku, čemu su u to vrijeme svjedočile druge države; budući da je prijenos blaga izvršen željezničkim prijevozom u dva navrata u prosincu 1916. i srpnju 1917.; budući da je u Moskvi blago pohranjeno u Kremlju i da je njegovu inventuru provela Rusija koja je utvrdila da je ono u potpunosti u skladu s navodima Rumunjske narodne banke;
- D. budući da je, nakon što su slijedom Listopadske revolucije u Rusiji na vlast došli komunisti pod Lenjinovim vodstvom, novoosnovani sovjetski režim prekinuo diplomatske odnose s Rumunjskom, zaplijenio rumunjsko blago i odbio ga vratiti;
- E. budući da državne pričuve zlata služe kao ključna financijska imovina jer se njima osigurava stabilnost državne valute i jača povjerenje u gospodarsku snagu države; budući da je odbijanje Sovjetskog Saveza da vrati blago oslabilo rumunjsku državu nakon Prvog svjetskog rata te je i dalje glavno sporno pitanje u odnosima između tih dviju zemalja;
- F. budući da je Sovjetski Savez u dva navrata, 1935. i 1956., pristao vratiti dio arhiva i predmeta od povijesne i kulturne vrijednosti Rumunjskoj; budući da, međutim, većina rumunjskog blaga nije vraćena, uključujući zlato iz pričuve Rumunjske narodne banke; budući da su ta dva provedena povrata jasni pokazatelji da sovjetska/ruska strana priznaje da je dužna vratiti rumunjsko blago;
- G. budući da je Ruska Federacija pravni sljednik Sovjetskog Saveza, koji je nastavio pravnu osobnost Ruskog Carstva, te stoga ima obvezu vratiti imovinu koja pripada Rumunjskoj;
- H. budući da je 2012. Parlamentarna skupština Vijeća Europe usvojila Rezoluciju 1896 (2012.) naslovljenu „Poštovanje obveza i odgovornosti Ruske Federacije” u kojoj se od Ruske Federacije traži da nastavi ulagati napore u brzo rješavanje otvorenih pitanja u vezi s povratom kulturnih i drugih dobara izravnim pregovorima s dotičnim zemljama;
- I. budući da su u skladu sa zajedničkom izjavom rumunjskih i ruskih ministara vanjskih poslova od 4. srpnja 2003. dvije strane osnovale zajedničko povjerenstvo za proučavanje pitanja koja proizlaze iz povijesti bilateralnih odnosa, uključujući pitanje rumunjskog blaga ostavljenog na čuvanje u Moskvi tijekom Prvog svjetskog rata; budući da se tijekom razdoblja od 15 godina povjerenstvo sastalo samo pet puta, a

posljednji je sastanak održan 2019.; budući da je u protokolima zaključenim na kraju tih sastanaka Ruska Federacija uvažila zahtjev Rumunjske i složila se da dokumenti koje je dostavila rumunjska strana predstavljaju vjerodostojne isprave sa statusom međunarodnog ugovora kojim se potvrđuje da je Rumunjska predala svoje blago na čuvanje Rusiji, uključujući blago Narodne banke;

- J. budući da Direktive 93/7/EEZ² i 2014/60/EU predstavljaju ključne zakonodavne akte o povratu predmeta od kulturne važnosti koji su nezakonito izneseni s državnog područja države članice; budući da je akcijskim planom EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima potvrđena veća predanost Unije zaštititi kulturne baštine; budući da je zakonodavstvo EU-a usmjereno na povrat predmeta od kulturne važnosti, bez obzira na to jesu li premješteni unutar Unije ili nezakonito izneseni s državnog područja države članice kršenjem važećeg zakonodavstva ili kršenjem uvjeta pod kojima je izdano privremeno odobrenje;
 - K. budući da je rusko nezakonito prisvajanje rumunjskog nacionalnog blaga i dalje jedinstven međunarodni slučaj u kojem su državna pričuva zlata i predmeti kulturne baštine povjereni drugoj državi uz pravno valjane dokumente i jamstvo povrata, ali država primateljica nije poštovala te potpisane obveze, čime je prekršila međunarodno pravo i običaje;
 - L. budući da je povrat prisvojenog rumunjskog nacionalnog blaga od velike važnosti i za nacionalno i za institucionalno sjećanje zemlje; budući da Rumunjska već više od stotinu godina dosljedno traži povrat svog blaga ostavljenog na čuvanje u Moskvi i da će ustrajati u svom zahtjevu sve dok joj ono ne bude u potpunosti vraćeno;
1. žali zbog toga što Rusija nije u potpunosti vratila nacionalno blago Rumunjskoj, kako je izričito navedeno u službenim bilateralnim sporazumima između dviju država i kako se očekuje u skladu s međunarodnim pravom i običajima;
 2. izražava razočaranje zbog toga što je Rusija otvoreno pokazala nevoljkost da vrati rumunjsko nacionalno blago, unatoč višestrukim naporima u pregovorima nakon Prvog svjetskog rata i, u novije vrijeme, radu zajedničkog stručnog povjerenstva Rusije i Rumunjske;
 3. poziva vladu Ruske Federacije da poduzme potrebne korake kako bi se preostalo rumunjsko nacionalno blago koje je 1916. i 1917. poslano Rusiji na čuvanje u cijelosti vratilo u Rumunjsku;
 4. poziva EU i države članice da solidarno podrže napore Rumunjske u vraćanju njezina nacionalnog blaga koje je od važnog i trajnog interesa za rumunjsko društvo; poziva EU i države članice da surađuju s rumunjskom državom i Rumunjskom narodnom bankom kako bi se podigla razina osviještenosti o tom pitanju i koordiniralo njihovo djelovanje s ciljem vraćanja rumunjskog nacionalnog blaga tamo gdje pripada;
 5. poziva EU i države članice da uključe povratak rumunjskog nacionalnog blaga u diplomatski program kojim se uređuju njihovi odnosi s Rusijom; naglašava da

² Direktiva Vijeća 93/7/EEZ od 15. ožujka 1993. o povratu kulturnih predmeta nezakonito iznesenih iz državnog područja države članice (SL L 74, 27.3.1993., str. 74.).

Rumunjska nije jedina država članica čije je nacionalno blago i kulturnu baštinu zaplijenila i ukrala Rusija te stoga poziva na temeljitu analizu, posebno pričuva zemalja koje su pretrpjele okupaciju i represiju Sovjetskog Saveza i Ruskog Carstva te na zajedničko djelovanje na razini EU-a kako bi ih se vratilo;

6. poziva EU i države članice da razviju smisleniju i sveobuhvatniju ponovnu procjenu odnosa Unije i Rusije s obzirom na aktualni agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i hibridno ratovanje protiv EU-a i država članica; smatra da bi se tom ponovnom procjenom trebali obuhvatiti i drugi slučajevi u kojima je Rusija djelovala na način da je u potpunosti postupila protivno međunarodnim običajima na štetu država članica; ustraje u tome da povratak ukradenog nacionalnog blaga te kulturne i povijesne baštine država članica mora biti jedan od uvjeta koji će se uzeti u obzir u budućim odnosima Unije s Rusijom;
7. pozdravlja znatne napore EU-a da zaštiti nacionalnu, kulturnu i povijesnu baštinu provedbom zakonodavstva i mehanizama suradnje kojima se uređuje povrat kulturnih dobara i baštine nezakonito uzetih s teritorija država članica te njegove napore u borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima;
8. poziva EU i države članice da razmotre proširenje područja primjene politika Unije kojima se uređuje zaštita kulturnih dobara kako bi se obuhvatio povrat nacionalnog blaga premještenog na temelju bilateralnih sporazuma među državama te kako bi se ojačala potpora EU-a državama članicama u provođenju njihovih aktivnosti; ističe da iznimna priroda nezakonitog prisvajanja rumunjskog nacionalnog blaga naglašava jedinstvene specifičnosti koje zahtijevaju prilagođen europski odgovor kako bi se olakšao njegov povratak, čime se proširuje područje primjene pristupa EU-a povratu kulturnih dobara nezakonito iznesenih s državnog područja zemalja Unije;
9. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe i njegovoj Parlamentarnoj skupštini, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te ruskoj vladi.